

Človek, kultura

(predmeta A)

Poznamo 2 vrsti antropologije:

- Ameriška ~ preučuje kulturo
- Evropska ~ predmet/ tradicija te pa je človek

A se je oblikovala iz prestopa 19. v 20.stol.. Borila se je z že uveljavljenimi znanostmi. Problem pa je bila etnologija in etnografija, ker vse preučujejo isto.

LEVI STRAUSS; razlika med A, etnologijo in etnografijo

Etnografija- je destruktivna znanost, ki ne posplošuje in ne tipizira. Ukvarja se z materialno kulturo in je prvi korak k sintezi. Je komperativna- primerja fenomene v različnih kulturah.

Etnologija- je drugi korak v sintezi. Predstavlja obča znanja o človeku.

Metoda A

Je terensko delo, viši pa ga v drugi kulturi. Preučuje druge/tuje kulture (se dogaja drugje). Išče kulturne šoke, ki so nujno potrebni.

A predstavlja diskurz interpretacije človeka. Je paradigma, ki ga obravnava kot totaliteto.

I. šola ~ MARX, ENGELS: MARKSISTIČNI EVOLUCIONIZEM (ME)

Glavni vir~ Engels: **Razvoj družine, privatne lastnine in države.**

ME predpostavljajo, da je fazni model točen (kot Morgan), ne poznajo divjaštva, barbarstva, civilizacije, pač pa **faze v razvoju vseh kultur**:

1. **primitivni komunizem**
2. **sužnjelastništvo**
3. **fevdalizem**
4. **kapitalizem**
5. **komunizem** (ideal človeškega bivanja)

Ta fazni model ni linearen, kot Morganov.

Temeljni koncept Marxizma je **razredni boj**. Zato marxisti pravijo, da je prehod med fazami konflikten= razredni boj, ki se začne s pojavom lastnine v primitivnem komunizmu.

II. DARWIN, MALTUS: SOCIALNI DARWINIZEM (najpomemb. ideja)

Viri:

-**Darwin; Evolucionistični nauk**

-**Maltus** ~ formuliral je ekonomsko teorijo- naravna selekcija, v kateri svetovno prebivalstvo narašča v geometrijskem zaporedju, hrana pa po aritmetičnem zaporedju= rase, ki so manj prilagojene je potrebno prepustiti naravni selekciji in jim pomagati (koncentracijska taborišča so zato legitimna) ker so manj prilagojeni okolju.

V družbi potekajo stvari kot v naravi.

Danes je ta teorija nepopularna.

A loči 3 rasne tipe:

- velika bela/ kavkaška rasa
- črna/ negroidna
- rumena/ mongoloidna

I. E. DURKHEIM: ZGODNJI FUNKCIONALIZEM (Fra)

Funkcionalizem je prva teorija, ki predpostavi, da je evolucionistična teorija neznanstvena.

Glavni viri šole (Durkheim):

-Pravila sociološke metode !!! Pomembno

-Samomor (1899)

-Elementarne oblike religioznega življenja (1972) ~ prva antropološka šola religije, ki obravnava tudi primitivne oblike religije.

Durkheim je pomemben za razvoj socialne antropologije:

1. uvede novo perspektivo v A interpretaciji- vse diahrono šole so neznanstvene (ukvarjajo se z evolucijo). Edini znanstveni način je, da pristopimo na sinhron način (kakšne stvari so v danem kulturnem kontekstu, ne pa kako je prišlo do tega). Edini znanstveni pristop je torej **sinhroni**: rekonstrukcija preteklosti je podobna napovedovanju prihodnosti □ neznanstveno

2. Sinhroni pristop zahteva novo metodo □ Durkheim uvede **komparativno/ primerjalno metodo analizo**. Tisto, kar primerja/ oskomporacija je tisto, kar primerja; je funkcija družbenih dejstev. Družbeno dejstvo ni vsak družbeni pojav, ampak tisti, ki je pomemben, ki predstavlja strukturo družbe □ ti elementi so nosilci glavne funkcije, ta pa je integracija sistema.

Po Durkheimu nas torej zanima preučevanje družbenega dejstva, njegova funkcija.

3. Izpeljal je **epistemološki rez**.

Epistemologija je veda o principu interpretacije, o logiki sklepanja, ne o produktu teorije.

Do Durkheima (epistemološki rez) 2 **dominantni teoriji**:

1. **A. COMTE: pozitivistični redukcionalizem**

Zakoni višjega nivoja stvarnosti/ družine so dosegljivi na višjih nivojih stvarnosti. Durkheim to zavrne: vsota delov ni isto, kot celota. Celoto zadevajo eni, dele drugi zakoni. Družba je pojav **suig generis** (pojav posebne vrste); ni vsota, temveč celota.

2. **SPENCER: organska analogija**

Durkheim: družba v ničemer ni primerjava z biološkimi organizmom, kot to pravi Spancer. Obravnavati jo moramo drugače.

4. Durkheim vpelje še eno kategorijo **kolektivne zavesti**.

Kolektivna zavest je družbeno dejstvo □ služi integraciji sistema. Zavest je vsota prepričanij in občutij skupnih povprečnim pripadnikom neke družbe, kar tvori dobro organiziran kolektiv skupne zavesti, ki predstavlja idejne in moralne tvorbe neke skupnosti.

5. **Moralna in materialna gostota**

Durkheim: vse družbe imajo določeno stopnjo moralne in materialne gostote. Materialno oblikujejo demografski faktorji (populacija, gostota naselitve, razširjenost telekomunikacij,...).

Moralno gostoto pa oblikujejo število in intenzivnost stikov z ljudmi.

Višja kot je stopnja materialne ima moralne gostote, do večje možnosti družbene delitve dela pride □ zaradi tega se višja specializacija družbene funkcije □ višja kot je, bolj je družba integrirana. To je princip socialne integracije, bistven za vse funkcionalistične teorije.

V družbi z nižjima gostotama: en človek na vrtu prideluje zelenjavo, sam pridelal gnojilo. Nabira in spravlja pridelke □ več socioloških funkcij ima. Zato; večja kot je gostota, bolj se funkcije specializirajo. Nosilci soc. funkcij so zainteresirani v dobro vseh.

Durkheim loči med:

-družbami z nižjo gostoto- družbe mehanske solidarnosti/ primitivne družbe

-družbe organske solidarnosti/ moderne družbe (večja specializacija,...) bolj so povezane med seboj/ bolj integrirane.

□

!! Durkheimovo sklepanje je **evolucionistično** □ družbe se iz materialnih razvijejo v linearne in moderne. (kaj izdaja D zastavitev razvoja družb glede na materialno in moralno gostoto)

6. **Anomija:** Durkheimova pomembna kategorija za formulacijo politične antropologije.

Anomija = motnja običajnim aktivnostim sistema.

Prototipi anomalije po Durkheimu so:

- kriminal
- prostitucija
- duševne bolezni
- samomor

Anomija je družbeno dejstvo- ima funkcijo v integraciji sistema. Ni nekaj, kar družbo moti, naredi jo kvečjemu še bolj koherentno (povezano, medsebojno odvisno).

Anomična vedenja žalijo kolektivno zavest/ zdravo jedro družbe □ skozi to se zdravi tkivo družbe integrira, družba se dodatno konsolidira.

Logika anomalije ~ sovražnikov sovražnik je moj prijatelj.

Anomija/ kršitev ni nekaj, kar spremeni sistem; je nekaj, kar sistem potrebuje. Predstavlja paradoks, skozi katerega se sistem vzpostavi. Brez kršitev bi bil sistem zelo neintegriran □ so torej nujne za ohranjanje sistema.

Temeljne predpostavke/ dogme zgodnjega funkcionalizma (Durkheim):

1. družba je stabilen sistem
2. deli tega sistema so dobro integrirani
3. vsak del sistema ima svojo funkcijo; glavno je, da vsak del sistema sistem integrira
4. družbeni red je predpogoj uspešnemu funkcioniranju družbe
5. človek je bitje, ki se v vseh pogledih prilagaja/ podreja sistemu